

June 11, 1987

**Record of Conversation in Prague between Chinese
Party Leader Zhao Ziyang and Czechoslovak
President Gustáv Husák**

Citation:

"Record of Conversation in Prague between Chinese Party Leader Zhao Ziyang and Czechoslovak President Gustáv Husák", June 11, 1987, Wilson Center Digital Archive, Central State Archives (SÚA), Prague. Included in the document reader for the international conference "China and the Warsaw Pact in the 1970-1980s" held by CWHIP and the Parallel History Project March 2004 in Beijing.
<https://wilson-center.drivingcreative.com/document/114815>

Summary:

This record of a 1987 conversation between the general secretary of the Chinese Communist Party, Zhao Ziyang, and Czechoslovak President Gustav Husák includes information on the political and economic situation in Czechoslovakia and China. Zhao Zhang explains changes in the leadership of the Chinese Communist Party. They also discuss the foreign policies of their respective countries, including relations with Japan and the US. Attached is a Slovak summary of the meeting, including details on technological cooperation between Czechoslovakia and China.

Credits:

This document was made possible with support from Leon Levy Foundation

Original Language:

Slovak

Contents:

Original Scan

11.6.1987

Setkání soudruhů Gustáva Husáka a Čao Č-janga na Pražském hradě

dne 11. 6. 1987

Po srdečném přivítání Čao Č-janga soudruhem Husákem ujal se slova Čao Č-jang.

Před plenárním zasedáním bych s vámi rád hovořil o některých otázkách v tomto užším kruhu. Rád bych hovořil o personálních změnách u nás na ústředním výboru. Myslím, že jste byl informován o této otázce ministrem zahraničních věcí. Přesto bych vám ještě rád vysvětlil některé momenty.

K personální změně v ústředním výboru jsme přistoupili poté, co u nás došlo k studentským nepokojům. O této otázce se však uvažovalo již v červenci loňského roku. Původně jsme předpokládali, že změnu provedeme na XIII. sjezdu, který se bude konat letos v říjnu.

Proč došlo k této změně ? Musím říci, že soudruh Chu Jač-pang je velmi dobrý a zasloužilý soudruh. V minulosti si získal velké zásluhy. Aktivně pracoval v sovětech a zúčastnil se dlouhého pochodu. Dlouhou dobu pracoval na ústředním výboru mládeže. V době kulturní revoluce byl velmi pronásledován. Po likvidaci bandy čtyř zastával funkci vedoucího Kanceláře ústředního výboru a pak vedoucího organizačního oddělení ústředního výboru a na XII. sjezdu byl zvolen generálním tajemníkem naší strany. V době, kdy zastával tyto funkce, vykonal mnoho dobré práce. Snažil se o nápravu dřívějších chyb.

Po XII. sjezdu se postupně ukázaly jeho slabosti. Zvláště v posledních dvou letech se jeho slabosti a nedostatky výrazně projevíly. V tomto období se dopouštěl čím dále tím více omylů.

Je třeba říci, že byl aktivním zastáncem politiky naší strany "otevření se světu a politiky reform". V tomto ohledu stál na stejné platformě s ostatními soudruhy a stálými členy politbyra naší strany. Avšak ve druhé otázce, velmi důležité a stěžejní /u nás se říká setrvávat na čtyřech základních principech/, v otázce boje proti buržoazní liberalizaci, jeho postoj už tak jednoznačný nebyl. Byl nerozhodný a řekl bych, že dokonce

takové tendence podporoval.

Určitě je vám známa linie 3. pléna po XI. sjezdu, která se vyznačuje dvěma stránkami. První důležitou stránkou je setrvávat na čtyřech základních principech, z toho nejdůležitější je vedoucí úloha komunistické strany a zabezpečení socialistické cesty. Druhou stránkou je uplatňování politiky otevření se světu a provádění reform. Obě tyto stránky jsou neoddělitelné. Kdybychom při otevření se světu a reformách nedodržovali čtyři základní principy, neměli bychom správnou orientaci. Ovšem, kdybychom zaujali strnulý postoj ke čtyřem základním principům, také bychom dobře nemohli uplatnit politiku otevření se světu a reform. Také by se nemohly plně projevit přednosti socialismu. Chu Jaō-pang ve své řídicí práci čím dále tím více opomíjel druhou stránku politické linie, setrávání na čtyřech principech.

Je třeba říci, že v naší zemi je málo stoupenců buržoazní liberalizace. Tím, že Chu Jaō-pang tuto tendenci podporoval, tyto myšlenky se hodně rozšířily a to zejména v posledních dvou letech, zvláště v loňském roce. Projevy buržoazní liberalizace se objevovaly v tisku, rozhlase, v televizi i na vysokých školách.

V posledních letech jak na politbyru, tak na sekretariátě ústředního výboru soudruzi mnohokrát kritizovali soudruha Chu Jaō-panga za tyto věci. On tomu však nevěnoval odpovídající pozornost. I soudruh Teng Siao-pching s ním dvakrát hovořil o této otázce. I když slovy tuto kritiku přijímal, činy však nenapravil svůj omyl.

V průběhu uskutečňování politiky reform a otevření se světu ústřední výbor přijal některá opatření s cílem boje proti buržoazní liberalizaci. Například bylo přijato usnesení k posílení ideologicko-výchovné práce, k posílení vedení této ideologické práce. Vytyčili jsme cíl bojovat proti tomuto duchovnímu znečištění. To všechno však nepřineslo žádoucí výsledky. Stoupenci buržoazní liberalizace považovali Chu Jaō-panga za svého ochránce, jakýsi "deštník".

To vedlo koncem loňského roku k nepokojům studentů v některých městech. Tato událost, nepokoje studentů, sama o sobě nepředstavovala nic vážného. Dalo se to lehce vyřešit. Ale v tom se prokázala slabost, následky shovívavosti ve vedení, to, že se nebojovalo proti nesprávným tendencím. Po nepokojích studentů sám Chu Jaö-pang pocítil svůj omyl v práci.

Když politické byro vytyčilo heslo, že musíme bojovat proti buržoazní liberalizaci, souhlasil s tím i soudruh Chu Jaö-pang. Ovšem, on sám cítil, že za vzniklé situace by velmi těžko mohl vést tento boj, vést práci na ústředním výboru v boji proti těmto tendencím. Proto požádal o uvolnění z funkce před zahájením sjezdu.

Jak stálí členové politbyra, tak i rozšířené zasedání politického byra, přijaly Chu Jaö-pangovu žádost. Myslím, že tato změna byla provedena normálním způsobem. Chu Jaö-pang nyní se zúčastňuje práce jako stálý člen politbyra. Tolik o změnách na ústředním výboru naší strany.

Letos na říjen je svolán XIII. sjezd naší strany. Úkolem tohoto sjezdu bude shrnout všechny zkušenosti a výsledky práce od 3. pléna po XI. sjezdu a zvláště od XII. sjezdu a vytyčit nové úkoly zejména související s prohlubováním reformy.

Pokud jde o kádrovou otázku, chceme dále omlazovat vedení. To se týká politbyra, stálých členů politbyra a vůbec celého ústředního výboru. Část starších soudruhů odejde z politbyra, z míst stálých členů.

Lidé se hodně zajímají právě o soudruhu Teng Siao-pchinga. Mohu vám otevřeně říci, že o jeho odchodu, o tom, jestli zůstane nebo odejde ještě není definitivně rozhodnuto. Zrušit funkci jako celoživotní funkci - to vytyčil jako první soudruh Teng Siao-pching. Proto pořád mluví o tom, že musí odejít, aby se uplatnilo právě to, co on sám vytyčil. Ovšem, naprostá většina soudruhů z politbyra i já osobně si přejeme, aby zůstal. Čína je velká země a i naše

strana je velká. On má nejbohatší politické zkušenosti. Zůstane-li stálým členem politbyra, nemusel by mnoho pracovat, jen by nám mohl poskytovat rady, protože rady jsou pro nás velmi cenné a důležité. Dosud však tuto nabídku nepřijal. O tom se rozhodne na 7. plénu po XII. sjezdu, před novým sjezdem. Řekl jsem také zahraničním novinářům, že nyní je na nás, jestli ho přesvědčíme.

Soudruh Husák: Děkuji za informaci. Tato informace nám pomůže lépe pochopit politiku vaší strany i konkrétní kroky, které k její realizaci přijímáte. Odchod Chu Jaō-panga nás překvapil. Vycházíme však z toho, že to je vaše vnitřní záležitost.

Problémy omlazování vedoucích garnitur jsou všude, i u nás a také je řešíme. Pokud jde o Teng Siao-pchinga, soudruh Štrougal, který byl u vás, mě informoval, že jde o výraznou osobnost. A je dobré jeho zkušenosti využívat.

Soudruhu předsedo, bohužel nás tlačí čas a delegace na nás čekají. Mám jeden návrh. Po ukončení zítřejší návštěvy závodu AERO Vodochody, kam vás doprovodím, mohli bychom dál pokračovat v jednání v užším kruhu.

Čao Č-jang Zcela souhlasím. To je velmi dobrý nápad. Rád bych také slyšel některé vaše názory. Výměna názorů v užším kruhu je lepší a otevřenější.

AUV KSC
2827/1 SGA

11.6.1987 Příloha IV/a

záznam z jednání soudruhů G. Husáka a Čao C'-janga za účasti
jejich politických doprovodů dne 11. 6. 1987 na Pražském hradě

V úvodu uvítal soudruh G. Husák úřadujícího generálního tajemníka ústředního výboru Komunistické strany Číny a předsedu státní rady Čínské lidové republiky soudruha Čao C'-janga jménem ÚV KSČ, československé vlády i jménem svým. Konstatoval, že se mezi KSČ a Komunistickou stranou Číny, mezi našimi zeměmi a národy vytvářejí dobré přátelské a soudružské vztahy. Mnoho našich stranických a státních představitelů bylo v ČLR, mnoho jich přichází z ČLR. Tyto návštěvy si přinášejí pozitivní dojmy, posilují přání rozvíjet to, čeho jsme dosáhli. Předseda naší federální vlády soudruh Štrougal podrobně informoval vedení naší strany a vlády o své návštěvě v ČLR a o rozhovorech, které v jejím průběhu vedl, uvedl dále soudruh Husák. Uvítali jsme pozitivní politické i konkrétní hospodářské výsledky, kterých bylo dosaženo.

S radostí bereme na vědomí, s jakými dojmy se vracejí naši lidé z ČLR. To vše pomáhá vytvářet celkově dobrou atmosféru pro rozvoj stranických, státních i společenských vztahů mezi našimi zeměmi. Pozorně, se sympatiemi sledujeme, co se děje ve vaší velké zemi, ve vaší straně, zápas, který vedete za socialistický rozvoj a lepší život vašeho lidu.

Soudruh Čao C'-jang mne při našem setkání dnes odpoledne stručně informoval o otázkách politiky Komunistické strany Číny. Takovéto otevřené rozhovory mají velký význam, slouží k lepšímu vzájemnému pochopení a spolupráci. Domluvili jsme se, že zítra se opět sejdeme mezi "čtyřma očima", abychom mohli v našem rozho-
voru pokračovat, uvedl soudruh Husák.

- 2 -

Soudruh Čao C'-jang v úvodu svého výkladu poděkoval za vřelá, přátelská slova soudruha Husáka, jakož i za pozvání, které mu umožnilo navštívit Československo. Rád bych využil této příležitosti k tomu, abych vyřídil soudruhu Husákovi srdečné pozdravy a přání všeho nejlepšího od Teng Siao-pinga a předsedy ČLR Li-sien- miena, uvedl dále.

Naše vztahy se v posledních letech velice rozvinuly, a to ve všech oblastech. I stranické vztahy našich zemí byly obnoveny. Mohu říci, že vzájemné styky jsou plně normalizovány. Upřímně si přejeme, aby se všestranně, dlouhodobě a trvale rozvíjely, konstatoval Čao C'-jang..

Věřím, že tato naše návštěva bude užitečným přínosem pro vzájemné porozumění, pro posílení vzájemné důvěry. Při nedávné návštěvě soudruha Štrougala v Číně měl rozhovory jak se mnou, tak také s ostatními čínskými vedoucími představiteli. Tyto rozhovory byly velmi plodné.

K situaci v ČLR uvedl Čao C'-jang, že celkově je jak politicky, tak hospodářsky dobrá. Koncem loňského roku nebo počátkem letošního roku se staly dvě důležité události: za první, část studentů vyvolala nepokoje v některých městech, za druhé byla provedena personální změna ve vedení ústředního výboru. To však nemělo dopad na celkovou situaci, na naši jednotu a stabilitu. Na Západě jsou sice různé řeči, ale tyto události skutečně neměly negativní vliv na politický život v naší zemi."

Pokud jde o nepokoje studentů, když ústřední výbor strany zaujal jasný postoj, za několik dnů přešly. Po nepokojích následovaly zimní prázdniny, studenti se vrátili domů; byly ve

- 3 -

styku se svými rodinami, se společnostmi, s masami a dostalo se jim poučení. Nyní je na školách situace normální.

Z důvodu chyb v práci ústředního výboru se v určité době rozšířily myšlenky buržoazního liberalismu. Tohoto jevu jsme se mohli vyvarovat, byl vyvolán chybami v činnosti ústředního výboru strany. Zásluhou jednoznačného postoje, správné politiky, kterou jsme uplatnili, kroků, které jsme udělali, jsme zavedli znovu pořádek. Tyto události nás však upozornily na to, že při uskutečňování politických reforem nesmíme ani na okamžik opomenout ideologickou a výchovnou práci.

Když nyní uplatňujeme politiku otevřených dveří vůči světu, přicházejí k nám věci dobré i špatné. Záleží však na nás, aby lidé poznali to, co je dobré a co špatné. To vyžaduje bojovat proti chybným tendencím. Zvláště to platí pro mladé lidi. Díváme se na tyto události tak, že takové projevy buržoazního liberalismu se dají překonat poměrně lehce. Myslíme si, že se nepokoje v budoucnosti nebudou opakovat. Avšak odstranit vlivy těchto buržoazních myšlenek, to není práce krátkodobá, to bude trvat dlouho, v tom nemůžeme pospíchat. Proto jsme v tomto směru nevyhlásili kampaň. Dělali jsme hlavně přesvědčovací výchovnou práci.

Abychom mohli odstranit působení buržoazních myšlenek, tendencí buržoazního liberalismu a buržoazního demokratismu, dosáhnout, aby neměly mezi lidmi žádný vliv, musíme předně vykonat velkou přesvědčovací, výchovnou práci, za druhé ji musíme udělat dobře, abychom lidem opravdu ukázali přednosti socialismu. To platí zvláště v naší zemi, která je poměrně zaostalá a má

poměrně nízkou produktivitu práce. Ve srovnání se západními vyspělými zeměmi jsme ještě velmi pozadu.

Dokud byla naše země uzavřena, lidé nevěděli, jak to vypadá ve světě. Když jsme dveře otevřeli a lidé uviděli, jak vypadá svět, začali přemýšlet, proč jsme tak zaostalí. Myslí si, že je to chyba socialistického zřízení. Pletou si dvě různé věci: rozdílné etapy rozvoje a rozdílnost společenského zřízení.

Soudruh Teng Siao-ping uvedl v rozhovoru se zahraničními hosty, že se nám může podařit plně překonat myšlenky buržoazního liberalismu asi až v příštím století, až se produktivita práce u nás přiblíží vyspělým západním zemím. Myslíme si, že problém buržoazního liberalismu, politiky otevření dveří a provádění reformy je společný. Jen když budeme dobře uplatňovat politiku reformy, teprve pak můžeme plně rozvíjet výrobní síly a uplatňovat přednosti socialismu. A teprve tím můžeme překonat vlivy buržoazního liberalismu. Budeme dále bojovat proti buržoaznímu liberalismu, ale nikdy neopustíme politiku otevření a reformy. Ale stejně tak při uplatňování politiky reformy a otevření dveří nesmíme opomíjet boj proti buržoaznímu liberalismu. Když nyní nyní vedeme boj proti buržoaznímu liberalismu neznamena to, že chceme změnit linii stanovenou 3. plénem ÚV KS Číny, zvoleného na 11. sjezdu. Naopak ji chceme uplatňovat správněji a všestranněji. Uvědomujeme si, že při prosazování této linie musíme odstranit její narušování jak "zleva", tak "zprava", to znamená jak ze strany buržoazního liberalismu, tak ze strany strnulých postojů. Tolik stručně k politické situaci, která se vyvíjí celkem zdravě, konstatoval Čao C'-jang.

Pokud jde o hospodářskou situaci ČLR, vyvíjí se celkem normálně, dobře. V loňském roce činil přírůstek výroby celoročně asi 9 %. V prvních pěti měsících letošního roku se průmyslová výroba zvyšovala tempem 14 %, ve druhé polovině roku bude přírůstek asi nižší.

Pokud jde o zemědělství, sklízíme dvě úrody. V loňském roce jsme měli bohatou letní sklizeň. Letos tomu bude podobně. O podzimní úrodě nelze nyní ještě nic říci. Nejvyšší úrodu jsme měli v roce 1984. V roce 1985 a 1986 byla sklizeň nižší. V letošním roce chceme dosáhnout úrovně roku 1984, řekl soudruh Čao C'-jang.

Pokud jde o zahraniční obchod, vývoz je lepší než v loňském roce, možná, že překročí plán. Tempo hospodářského rozvoje není nízké, ale ekonomická efektivnost není ideální. V loňském roce jsme měli rozpočtový deficit 7 mld juanů, letos má podle plánu činit 8 mld. Jako důvody uvedl soudruh Čao C'-jang, že spotřeba rostla příliš rychle, nebylo dosaženo plánované výše odvodů ze zisku podniků. Při růstu vývozu rostly i dotace na vývoz. Vyváželi jsme několik desítek miliónů tun ropy a při poklesu její ceny jsme museli vzniklý výpadek nahradit jinými výrobky, u kterých nedosahujeme takovou efektivnost.

Situace vypadá tak, že v nejbližších letech bude poměrně těžké odstranit úplně rozpočtový deficit. Abychom jej co nejvíce snížili, chceme jednak dále zvyšovat výrobu, jednak prosazovat do celého hospodářství úspornost, zvyšovat příjmy a snižovat výdaje. Z hlediska naší země vidíme jako jediné východisko k tomu prohlubování ekonomické reformy.

Při návštěvě soudruha Štrougala jsem ho informoval o reformách, které provádíme. Pokud jde o hospodářskou reformu, v letošním roce chceme hlavně oživit velké podniky. V posledních letech rozšiřujeme jejich pravomoci. Ovšem, nedosáhli jsme zatím toho, aby nesly odpovědnost za zisky a ztráty. Stává se, že jim zůstávají zisky, ale ztráty uhrazuje stát.

Po XIII. sjezdu chceme zavést takový systém, že podniky budou plně odpovídat za své hospodaření. Budou mít potřebné pravomoci, ale ponesou plnou odpovědnost za výsledky. V těch podnicích, kde jsme tento systém zavedli, je situace mnohem lepší. Chceme provést i reformu systému plánování, investiční výstavby a řízení vůbec, řekl soudruh Čao C'-jang. Zpomalili jsme probíhající reformy cenového systému, uvedl dále. Původně jsme ji chtěli urychlit, ale narážíme na nemálo obtíží. Musíme proto postupovat malými krůčky. Proto bude trvat déle, než jsme původně očekávali.

Spolu s hospodářskou reformou hodláme provést také reformu politického systému. Její koncepce se nyní rozpracovává a vytyčíme ji na XIII. sjezdu strany. Podstatou je prohloubit socialistickou demokracii, spojit rozvoj demokratismu s upevňováním socialismu. Chceme oddělit roli strany od úlohy státu a jeho orgánů a od ostatních společenských organizací, změnit situaci, kdy strana nahrazuje funkce ostatních orgánů a organizací, udělat pořádek ve vztazích mezi stranou a ostatními organizacemi. U nás používáme výraz "oddělení strany od vlády". Chceme rovněž rozšířit pravomoci nižších politických složek. Existuje zvláštní orgán, který pracuje na příslušných návrzích. Až budou připraveny,

- 7 -

předložíme je k široké diskusi.

Protože Čína je velká země, ekonomická situace není ve všech oblastech stejná. Proto i proces demokratizace bude dlouhý. K tomuto procesu však musí dojít. Přitom je třeba zachovat stabilitu společnosti, uvedl na závěr výkladu k vnitřní situaci ČLR soudruh Čao C'-jang.

Soudruh Gustáv Husák poděkoval za pozdravy od Teng Siao-pi od prezidenta ČLR a požádal Čao C'-janga, aby je opětoval. Vyjádřil souhlas s tím, jak soudruh Čao C'-jang hodnotil vzájemné vztahy mezi ČSSR a ČLR, uvítal jeho slova o tom, aby byly trvalé, dlouhodobé a všestranné, aby byly založeny na vzájemném porozumění, důvěře a oboustranné výhodnosti. To je i naše přání a rozhodnutí, řekl s. Husák. Poděkoval rovněž za informaci o situaci v ČLR. Je to tím důležitější, že víme, jaké místo Čína svým územím a počtem obyvatelstva zaujímá. Jsme upřímně rádi, že sleduje kurs výstavby socialismu. Všechno, co přispívá k rozvoji socialismu, ke spokojenosti lidí, je propagací socialismu a přispívá k posílení jeho postavení ve světě.

Soudruh Husák dále blahopřál Čao C'-jangovi k úspěchům, kterých od založení ČLR bylo v Číně dosaženo. V tak obrovské zemi jsou to úspěchy pozoruhodné. Vzpomněl, jak jako mladý komunista s obdivem sledoval zápas čínských komunistů, dlouhý pochod, jejich boje za druhé světové války. Tím více oceňujeme výsledky,

kterých bylo v ČLR dosaženo. Uvedl, že mnoho myšlenek o dalším rozvoji socialistické společnosti, o ekonomické a politické reformě, o uplatňování socialistických principů a boji

proti negativním tendencím, o kterých hovořil Čao C'-jang, je buď podobných nebo společných i nám.

Socialismus jako mladý společenský systém hledá cestu dalšího rozvoje. Také my v historickém kontextu střední Evropy se zabýváme problémy, které souvisejí s dalším rozvojem hospodářství, s modernizací, s ekonomickými a politickými reformami, s prohlubováním socialistické demokracie a podobně, konstatoval soudruh Husák.

Ve svém dalším výkladu objasnil soudruh Husák hlavní záady a cíle přestavby hospodářského mechanismu v ČSSR. Hovořil o připravovaném zákonu o státním podniku, o zákonech o zemědělském družstevnictví a o družstevnictví vůbec, jakož i o připravovaných opatřeních, týkajících se vztahů mezi centrem a podniky a o využití ekonomických nástrojů. Zdůraznil, že jde o složité problémy, avšak nastoupená cesta je pro nás nezbytností. Chceme přitom riskovat jen minimálně. Jsme si však vědomi, že bez určitého rizika se velká věc nedá dělat. Během letošního roku chceme dokončit návrhy na přechod k novému ekonomickému mechanismu a poté jej projednat a schválit na zasedání ústředního výboru. Sledujeme přitom, co se děje kolem nás, v Sovětském svazu, v dalších socialistických zemích i v ČLR. Celý socialistický svět dnes experimentuje, hledá co nejlepší cesty v oblasti sociálně ekonomického rozvoje, vědy a techniky a dalších oblastí. Snažíme se z dobrého poučit a vyvarovat se chyb.

V další části svého výkladu objasnil soudruh Husák v duchu závěrů březnového zasedání ÚV KSČ konkrétní postup KSČ při dalším prohlubování socialistické demokracie a při rozšiřování

účasti lidí na správě a řízení. Poukázal na to, že klademe důraz na to, aby se prohluboval demokratismus a odstraňoval formalismus v činnosti společenských organizací Národní fronty, národních výborů i na dalších úsecích. Uvedl, že se zamýšlíme nad řešením řady dalších otázek, například, jak zdokonalit systém voleb do zastupitelských orgánů i ve společenských organizacích, jak vytvořit podmínky pracujícím ve výrobě na široké, demokratické účasti na řízení a správě podniků.

K celkové politické situaci v ČSSR, uvedl soudruh Husák, že je stabilní. KSČ má důvěru a podporu lidu. To je důležité z hlediska srovnání s krizovým obdobím, které u nás bylo koncem 60. let, i vzhledem k buržoazní propagandě ze zahraničí, která se všemi kanály snaží působit na naše lidi. V této souvislosti se soudruh Husák ztotožnil s názorem na důležitost ideologické a politickovýchovné práce, který vyslovil Čao C'-jang. Československo se stalo příkladem, k jakým krizím může dojít, když se něco zanedbá, když se nechá volný průchod tomu, co v ČLR nazvali buržoazním liberalismem. Proto klademe velký důraz na výchovu lidí, zejména mládeže, k socialistické uvědomělosti, na správné vysvětlování všech problémů, na soustavnou práci s lidmi.

Dále se soudruh Husák zabýval některými otázkami zahraniční politiky.

Zahraniční politika je pro ČSSR otázkou existence života. Leží na hraniční čáře socialistického světa. Jsou na ní období napětí i období klidnější, ale zbraně se na této hraniční čáře stále hromadí. V těchto souvislostech vzniklo naše spojení se Sovětským svazem a evropskými socialistickými zeměmi, naše

spolupráce v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci. Hlavní starostí nás všech je udržení míru, uvolňování napětí, mírové soužití a spolupráce mezi státy.

Národy Československa, které prožily na svém území dvě světové války, z celého srdce podporují mírovou politiku, mírové návrhy socialistických zemí. Naše cíle vyjádřilo i nedávné zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy v Berlíně. Hlavním smyslem dokumentů, které byly na něm přijaty, je udělat vše pro uchování míru a pro omezení zbrojení, které nesmírně zatěžuje lidstvo. Současně sledujeme cíl podpory rozvojového světa, prosazení nového ekonomického řádu, řešení regionálních konfliktů politickými prostředky. Takové jsou ve zkratce postoje Československa, SSSR i ostatních socialistických zemí, které jste navštívil nebo navštívíte, uvedl soudruh Husák.

ČSSR udržuje široké mezinárodní styky se státy všech kontinentů. Podporujeme všechny demokratické, protiválečné tendence a síly, projevy realistického myšlení, které se objevují v buržoazním světě, řekl dále soudruh Husák. Velmi si ceníme mírové zahraniční politiky ČLR. Četl jsem váš rozhovor se sdělovacími prostředky NDR. Jsou v něm velmi silné pasáže o mírové politice ČLR. Je nesmírně důležité, že tak velká země jako ČLR zastává pozici míru a odzbrojení. Váha Číny ve světě je velká. Pro je velká i její odpovědnost. Na kterou miskou vah se přidá, bude opravdu znát. Chci zdůraznit, že i postoj k otázce míru nás sbližuje. Dává nám to kus společného cíle, společného zaměření. Výstavba socialismu, boj za mírový život, to jsou cíle, za které se stavíme my i vy.

Soudruh Čao C'-jang poděkoval za informaci soudruha Husáka. Myslíme si, že nejdůležitější společné body mezi námi spočívají v tom, že obě země budují socialismus a jsou pro zachování míru, řekl. Vysoce hodnotíme přínos Československa k uvolňování napětí, k zápasu za odzbrojení a zachování míru ve světě. Ovšem, Čína, je velká země, a proto má velkou odpovědnost za zachování míru. Myslím si však, že pokud jde o zachování míru, o stěžejní otázku života a smrti lidstva, mohou k tomu svým dílem přispět velké i malé země. Domníváme se, že v tak důležité otázce, jakou je zachování míru a odzbrojení, že mají respektovat názory všech zemí, velkých, středních i menších.

Pokud jde o celkovou světovou situaci, je zatím ještě napjatá, ale přesto se domníváme, že zachování míru ve světě je možné, protože rostou cíly míru.

Čína uplatňuje nezávislou mírovou zahraniční politiku. Zachování míru ve světě je naší základní státní politikou. Je to také naše výchozí stanovisko v mezinárodních záležitostech. Správně řekl soudruh Husák, že tak velká země jako Čína nese velkou odpovědnost. Jestliže uplatňuje mírovou politiku, je to ve prospěch zachování míru ve světě.

Pokud jde o odzbrojení, vítáme dialog mezi SSSR a USA o omezení zbrojení. Doufáme, že se dohodnou o odzbrojení i o uvolnění napětí.

Pokud jde o rakety středního doletu, jsme toho názoru, že jejich počet má být snižován rovnoměrně jak v Evropě, tak v Asii.

Čína také věnuje velkou pozornost bezpečnosti Evropy. Považuje jak východní Evropu, tak západní Evropu za síly, zachovávající mír ve světě. Víáme sbližování a zlepšování vztahů mezi východní a západní Evropou.

Čína věnuje velkou pozornost rozvoji vztahů se socialistickými zeměmi ve východní Evropě, ale zároveň vede dialog se západní Evropou. Při rozvoji vztahů se západní Evropou nikdy neuděláme nic, co by bylo proti zájmu východní Evropy.

Pokud jde o čínsko-sovětské vztahy, rozvíjely se v konkrétních oblastech. Upřímně si přejeme navázat se SSSR vztahy přátelství a dobrého sousedství. Ovšem, nyní ještě existují překážky. My si přejeme, aby sovětský soudruzi brali v úvahu čínské názory a podnikli praktické kroky k překonání těchto překážek. Přejeme si také, aby SSSR společně s námi odstranil ohnisko napětí v Kambodži.

Navazujeme normální státní vztahy s USA na základě pěti principů mírového soužití. V konkrétních oblastech se vzájemné vztahy neustále rozvíjejí. Jsou ovšem překážky i v čínsko-amerických vztazích, a to hlavně kolem tchajwanské otázky.

Pokud jde o čínsko-japonské vztahy, od navázání diplomatických styků v roce 1972 se také rozvíjely v různých oblastech. Ovšem i v těch to vztazích existují problémy. Dochází k různému narušování, a to asi ve dvou směrech: 1. jak se dávat na minulou agresivní válku vůči Číně, 2. tchajwanská otázka. V poslední době ministerstvo zahraničních věcí Japonska vydalo

velmi neslušné prohlášení. Jistě je vám známo, že soudruh Teng Siao-ping v zájmu posílení čínsko-japonských vztahů mluvil o těchto otázkách. Vysocí činitelé ministerstva zahraničních věcí Japonska vydali velmi nepřátelské prohlášení. Naše ministerstvo zahraničních věcí zveřejnilo protest proti jejich výrokům.

I v hospodářských vztazích s Japonskem jsou problémy. Je deficit z čínské strany. O odstranění deficitu se z japonské strany hodně mluví, ale činů je málo.

Nedávno navštívil Československo náš ministr zahraničních věcí a informoval vás o naší zahraniční politice. Proto o ní nebudu dále hovořit.

Pokud jde o naše bilaterální vztahy, chci vyjádřit uspokojení nad jejich rozvojem v posledních letech. Naší základní politikou je dále upevňovat a rozvíjet vztahy s Československem. Naše vzájemné vztahy jsou založeny na vzájemném respektování v politické oblasti, na vzájemných výhodách a rovnosti v hospodářské oblasti. Proto tyto vztahy mají velmi solidní základy. Proto chceme společně s československými soudruhy usilovat o to, abychom dále posílili naše vzájemné porozumění a vzájemnou důvěru, zdůraznil Čao C'-jang.

Domníváme se, že i naše vztahy v hospodářsko-technické spolupráci mají ještě velké rezervy. Chceme hledat další oblasti a formy spolupráce.

Víme, byly také některé nedostatky v naší práci, které vám přinesly určité obtíže. Z celkového pohledu na naše hospodářsko-obchodní vztahy však myslím, že tyto problémy by neměly mít vliv na další rozvoj spolupráce a na dobrou perspektivu

v této oblasti. Podrobněji bych mohl hovořit o těchto otázkách zítřka se soudruhem Štrougalem.

Stranické vztahy mezi oběma našimi zeměmi byly už obnoveny. Chceme dále posílit vzájemné styky na tomto poli a zároveň rozšiřovat styky mezi společenskými organizacemi. Je potěšitelné, že v poslední době se uskutečnily také vzájemné návštěvy našich vedoucích představitelů. V dubnu soudruh Štrougal navštívil Čínu a nyní jsem já v Československu. Pozvali jsme už soudruha Husáka k návštěvě Číny. Doufám, že se tato návštěva brzy uskuteční. Ve voze jsem hovořil také se soudruhem Bilakem a říkal jsem mu, že ho také rádi uvítáme v Číně.

"Děkuji vám, soudruhu Čao C'-jangu, za výklad k mezinárodním otázkám i k dalším vztahům. Osobně děkuji ještě jednou za pozvání, které jsem dostal k návštěvě Číny. Musím říci, že s velkým potěšením pozvání přijímám. Budete mít starosti se sjezdem, ale jistě najdeme společně vhodný termín. Velmi rád se k vám podívám, abychom dosavadní styky završili na nejvyšší úrovni a tak veřejně demonstrovali naše dnešní normální přátelské vztahy", uvedl soudruh Husák.

Soudruh Čao C'-jang na závěr prohlásil: "Soudruhu Husáku, správně jste řekl, že bychom si měli častěji vyměňovat zkušenosti, jak optimálně budovat socialismus. Musíme neustále hledat cesty, jak prohlubovat vzájemné poznání. Řekl bych ještě, že Československo buduje socialismus za velmi složité situace. Dosáhli jste ale velmi významných úspěchů. Musím říci, že děláte věci dobře. Mezi socialistickými zeměmi jste v popředí".

Správa o priebehu a výsledkoch oficiálnej priateľskej návštevy
úradujúceho generálneho tajomníka ÚV KSS Číny a predsedu ŠR
ČĽR Čao C'-janga v ČSSR

Na pozvanie ústredného výboru KSČ a vlády ČSSR uskutočnil úradujúci generálny tajomník ÚV KS Číny a predseda Štátnej rady Čínskej ľudovej republiky Čao C'-jang v dňoch 11. - 14. júna 1987 oficiálnu priateľskú návštevu ČSSR.

V priebehu návštevy sa uskutočnili dve úzke stretnutia súdruhov Husáka a Čao C'-janga. V prvý deň návštevy prebehlo plenárne zasadnutie oboch delegácií pod vedením ss. Husáka a Čao C'-janga, na ktoré druhý deň nadviazali rozhovory medzi ss. Štrougalom a čínskym hosťom.

Čínska delegácia navštívila hlavné mesto SSR Bratislavu, kde bola prijatá vedúcimi predstaviteľmi ÚV KSS, SNR a vlády SSR. Navštívila i podnik Aero Vodochody a JRD Lehnice.

Súdruh G. Husák usporiadal na počesť Čao C'-janga slávnostnú večeru na Pražskom hrade.

V priebehu návštevy súdruhov L. Štrougal a Čao C'-jang v prítomnosti s. G. Husáka podpísali Dohodu o zabránení dvojitému zdaneniu. Za prítomnosti súdruhov Lubomíra Štrougala a Čao C'-janga podpísali ss. B. Urban a Čeng Tchuo-ping dodatkový protokol k dlhodobej obchodnej dohode medzi ČSSR a ČĽR na roky 1986 - 1990, ktorým sa rozširuje vzájomná výmena tovaru o 90 miliónov švajčiarskych frankov. S. L. Luhový a veľvyslanec ČĽR v ČSSR Čang Ta-kche podpísali štatút pracovnej skupiny pre strojárstvo pri Ministerstve všeobecného strojárstva ČSSR a Štátnej komisii pre strojárstvo ČĽR.

Čao C'-jang položil veniec k hrobu Neznámeho bojovníka v Prahe a k Pamätníku SNP v Bratislave. Kyticou kvetov uctil pamiatku Klementa Gottwalda.

Počas pobytu delegácie v Prahe sa uskutočnili vzájomné rokovania medzi členmi politického doprovodu úradujúceho generálneho tajomníka ÚV KS Číny a predsedu Štátnej rady ČĽR a ich čs. partnermi.

- 2 -

Minister zahraničných vecí ČSSR s. B. Chňoupek sa stretol s námestníkom ministra zahraničných vecí ČĽR Čchien Čchi-čchenom. Minister zahraničného obchodu s. B. Urban viedol rozhovor s ministrom pre hospodárske styky a obchod so zahraničím ČĽR Čeng Tchuo-pingom a zástupcom vedúceho tajomníka Štátnej rady ČĽR Paj Mej-čchingom. Vedúci sekretariátu generálneho tajomníka ÚV KSČ s. Máček a námestník ministra - sekretár Vládneho výboru pre otázky plánovitého riadenia národného hospodárstva s. J. Matějka rokovali s vedúcim Kancelárie ÚV KS Číny Wen Ťia-paom a poradcom Štátnej komisie pre reformu hospodárskej štruktúry An Č'- wenom. Vedúci oddelenia medzinárodnej politiky ÚV KSČ s. M. Štefaňák sa stretol so zástupkyňou vedúceho oddelenia medzinárodných stykov ÚV KS Číny Li Šu-čeng.

Všetky rokovania a stretnutia prebehli v ovzduší srdečnosti, priateľstva a vzájomného porozumenia.

Pri stretnutí súdruhov Husáka a Čao C'- janga obaja predstavitelia vyjadrili uspokojenie nad tým, že vzťahy medzi ČSSR a ČĽR sa úspešne rozvíjajú vo všetkých oblastiach. Navzájom sa informovali o aktuálnych otázkach plnenia záverov XVII. zjazdu KSČ a XII. zjazdu KS Číny. Vyslovili presvedčenie, že návšteva prinesie významné podnety k ďalšiemu všestrannému prehĺbeniu čs. - čínskeho priateľstva a k rozšíreniu spolupráce medzi oboma komunistickými stranami a socialistickými krajinami.

V priebehu rokovaní oboch delegácií s. G. Husák informoval čínskeho hosta o výsledkoch, ktoré čs. ľud dosahuje pri uskutočňovaní programu XVII. zjazdu KSČ. Objasnil ciele a postup straníckych a štátnych orgánov pri urýchlňovaní sociálno-ekonomického rozvoja, pri prestavbe hospodárskeho mechanizmu, pri prehĺbovaní socialistickej demokracie a rozširovaní účasti ľudu na riadení.

Čao C'- jang informoval o súčasnej výstavbe Čínskej ľudovej republiky, o realizácii plánov modernizácie krajiny a o prípravách na XIII. zjazd KS Číny. Objasnil príčiny, vedúce počiatkom roku k študentským nepokojom v niektorých

veľkých mestách a k personálnym zmenám vo vedení strany.

Pri hodnotení hospodárskej situácie v ČĽR venoval Čao C'-jang veľkú pozornosť poznatkom a skúsnostiam z reformy hospodárskej štruktúry, ktorej prehlbenie označil za jediné východisko k prekonaniu hospodárskych ťažkostí a zvýšeniu hospodárskej efektívnosti. V súčasnosti Čína zavádza systém zodpovednosti podnikov za svoje zisky a straty, zvyšuje ich práva, súčasne však usiluje i o posilnenie ich hmotnej zainteresovanosti na výsledkoch svojej práce. V najbližšej dobe sa uvažuje o zavedení reforiem v oblasti: plánovania, riadenia a investičnej výstavby.

Čao C'-jang sa ďalej zaoberal otázkou prípravy reformy politickej štruktúry. Momentálne sa rozpracováva základná koncepcia, ktorá bude predložená na širšiu diskusiu tak, aby na zjazde v októbri t.r. mohol byť schválený jej konečný variant. Podstatou politickej reformy je zvýšenie socialistickej demokracie a previazanie demokratickej výstavby s rozvojom zákonodárstva.

Súdruhovia Husák a Čao C'-jang vysoko ocenili dosiahnutú úroveň československo - čínskych vzťahov. Pripomenuli dlhoročnú tradíciu priateľských stykov medzi národmi oboch krajín. S uspokojením konštatovali, že sa v posledných rokoch obnovila a úspešne rozvíja vzájomná súčinnosť v politickej, hospodárskej, kultúrnej a ďalších oblastiach. Zdôraznili obojstranný záujem na jej všestrannom, dlhodobom a stabilnom rozvoji. Poukázali na to, že prehlbovanie vzťahov medzi ČSSR a ČĽR slúži záujmom socialistickej výstavby oboch krajín i spoločnému úsiliu o zachovanie a upevnenie svetového mieru. Vyslovili presvedčenie, že základom ďalšieho rozvoja vzťahov medzi ČSSR a ČĽR sú zásady rovnoprávnosti, vzájomnej úcty a výhodnosti. Vyzdvihli význam úspešného rozvoja hospodárskych a vedecko-technických stykov a potrebu uplatňovať nové, progresívne formy v záujme ich ďalšieho rozširovania.

Čao C'-jang uviedol, že v hospodárskej oblasti je ČĽR odhodlaná rozširovať vzájomnú spoluprácu, ktorej dobré vyhliadky by nemali byť ovplyvnené ani niektorými dielčimi problémami v tejto oblasti. Tlmočil pranie posilňovať a rozširovať styky medzi komunistickými stranami a spoločenskými organizáciami.

Zopakoval pozvanie pre s. G. Husáka k návšteve ČĽR a podčiarkol nádej, že táto návšteva sa čoskoro uskutoční.

Čao C'-jang ústne pozval k návšteve Číny i s. Biľaka.

Na záver výmeny názorov k otázkam dvojstrannej spolupráce Čao C'-jang vyslovil pranie častejšie si vymieňať skúsenosti ako racionálne a optimálne budovať socializmus, vymieňať so poznatky a názory o reformách a o hľadaní nových ciest a metód.

Veľká pozornosť pri rokovaní bola venovaná výmene názorov na aktuálne problémy súčasnej medzinárodnej situácie. Obaja predstavitelia vyjadrili znepokojenie nad pokračujúcim horúčkovitým zbrojením a zdôraznili nutnosť zosilniť zápas o uvoľnenie medzinárodného napätia a o mierové riešenie konfliktov. Podčiarkli závažnosť úsilia o odzbrojenie, predovšetkým jadrového, v Európe i vo svete.

S. Husák informoval o návrhoch, ktoré boli prijaté na zasadnutí Politického poradného výboru členských štátov Varšavskej zmluvy v Berlíne k riešeniu komplexu odzbrojovacích otázok a posilnenia dôvery medzi štátmi.

Čao C'-jang v svojom výklade zdôraznil, že usilovať o zachovanie svetového mieru je "štátnou politikou" ČĽR. Prezentoval i stanoviská k niektorým závažným medzinárodnopolitickým otázkam a vzťahovým reláciám.

Pri výklade k čínsko-sovietskym vzťahom Čao C'-jang konštatoval, že tieto sa rozvíjajú v konkrétnych oblastiach. Podľa Čao C'-janga Čína si úprimne praje nadviazať so ZSSR vzťahy priateľstva a dobrosusedskej spolupráce. Dodal však, že v tomto smere naďalej existujú prekážky. Vyslovil pranie, aby ZSSR vzal do úvahy čínske názory a podnikol praktické

kroky k prekonaniu týchto prekážok. Zaujímavým momentom v tomto smere boli jeho slová, že Čína si praje, aby ZSSR a ČĽR spoločne odstránili ohnisko napätia v Kampučii, na miesto bežne používaného požiadavku, aby ZSSR prinútil VSR stiahnuť svoje vojská z Kampučie.

V relácii čínsko-amerických vzťahov Čao C'-jang len stručne poznamenal, že Čína udržiava s USA normálne styky na základe 5 princípov mierového spolunažívania. Vzájomné vzťahy sa rozvíjajú, ale i tu sú prekážky, hlavne otázka Tchaj-wanu.

Nezvyčajne ostro hovoril Čao C'-jang o rôznych rušivých momentoch v čínsko-japonských vzťahoch, kde zvlášť vydelil dve otázky: ako sa dívať na minulú agresívnu vojnu Japonska voči Číne, otázka Tchaj-wanu. /Záznam o rozhovore s. G. Husáka s Čao C'-jangom je v prílohe IV/a/.

V priebehu rokovaní súdruhov L. Štrougala a Čao C'-janga si obaja predstavitelia vymenili informácie o situácii vo svojich krajinách, hlavne s prihliadnutím k posledným opatreniam v ekonomike oboch štátov.

Zhodne konštatovali, že programy urýchlenia sociálno-ekonomického rozvoja v oboch krajinách vyvolávajú potrebu intenzifikácie vzájomnej spolupráce vo všetkých smeroch. Vysoko ocenili dosiahnuté výsledky, nárast obchodného obratu a postupnú orientáciu na progresívne formy spolupráce. Dohodli sa, že práve táto netradičná cesta sa musí stať do budúcnosti hlavnou. Potreba užšej kooperácie a špecializácie, výmena licencií a vedecko-technických poznatkov, spoločné podnikanie i na tretích trhoch predpokladá prehodnotiť doterajšiu prax, predovšetkým v oblasti strojárstva. Preto boli i stanovené hlavné oblasti spoločného záujmu: v energetike, plynárenstve, strojárstve a rekonštrukcii, kde s. Štrougal ponúkol Čao C'-jangovi väčší čs. podiel na modernizácii priemyslových zariadení, a to predovšetkým tých, ktoré boli v ČĽR vybudované v 50-tych rokoch s čs. pomocou.

Čao C'-jang informoval, že politické vedenie ČĽR prijalo generálnu smernicu, ktorá požaduje postupne rozšíriť podiel socialistických krajín východnej Európy, vrátane ČSSR a ZSSR, v celkovom objeme zahraničného obchodu Číny. Poukázal na nesprávny postup čínskych výrobných a zahranično-obchodných organizácií, ktoré sa v rámci spolupráce so zahraničím orientujú skoro výlučne na kapitalistické štáty, pričom zabúdajú, že Čína nemá dostatok finančných fondov a ani kapacitu absorbovať najpokrokovejšie technológie a zariadenia. Preto sa čínske vedenie snaží preorientovať ich záujem i na socialistické krajiny.

Realizácia novej generálnej smernice pre spoluprácu so ZSSR si vyžiada dlhšiu dobu a potrebu obojstrannej snahy o hľadanie nových možností, foriem a oblastí spolupráce. Čao C'-jang prehlásil, že v spolupráci s ČSSR je možno uplatňovať všetky formy spolupráce, ktoré sú Čínou uplatňované s ostatnými krajinami, i tie formy, ktoré sa s ďalšími štátmi nerozvíjajú. Ponúkol Československu zúčastiť sa rekonštrukcie čínskeho priemyslu v širšom okruhu než je počet objektov budovaných s čs. pomocou v 50-tych rokoch.

Potvrdil pozvanie Teng Siao-pchianga pre časť čs. expertov, ktorí pracovali v Číne v 50-tych rokoch, k návšteve ČĽR. Konkrétne otázky navrhol prerokovať diplomatickou cestou.

Výmena názorov na ďalšie možnosti rozvoja dlhodobej a dynamickej spolupráce vyústila v závažný námet vypracovať dlhodobý program spolupráce s cieľom zabezpečiť jej plánovité rozširovanie, prehĺbovanie a stály rast. Ministri zahraničného obchodu sa na svojom stretnutí, ktoré nadviazalo na rozhovory súdruhov Štrougala a Čao C'-janga, dohodli okamžite pristúpiť k vypracovaniu takéhoto programu, ktorého 1. variant by mohol byť posúdený na 3. zasadnutí čs.-čínskej zmiešanej komisie pre hospodársku, obchodnú a vedecko-technickú spoluprácu v septembri t.r. Konečné znenie tohto dokumentu bude podpísané počas návštevy generálneho tajomníka ÚV KSČ

- 7 -

a prezidenta ČSSR s. G. Husáka v ČĽR. /Záznam z rokovania s. L. Štrougala a Čao C'-janga je v prílohe IV/b/.

Pri rokovaníach medzi ministrom zahraničného obchodu s. Bohumilom Urbanom a ministrom zahranično - ekonomických vzťahov a obchodu Čeng Tchuo-pingom bolo prevedené zhodnotenie vzájomného obchodu, prerokované aktuálne otázky hospodárskej a technickej spolupráce, ich perspektívy a bola dosiahnutá dohoda o týchto otázkach:

1. Obidve strany si v 3. štvrtroku 1987 vymenia názory na obsah dokumentu o perspektívach dlhodobej hospodárskej, obchodnej a vedeckotechnickej spolupráce /na 10 rokov/ tak, aby prvé posúdenie návrhu bolo možné uskutočniť už v priebehu III. zasadania čs.-čínskej komisie pre hospodársku, obchodnú a vedeckotechnickú spoluprácu koncom septembra 1987.
2. Obe strany vyjadrili uspokojenie na a priebehom kontraktácie a realizácie záväzkov protokolu na rok 1987. Dlhodobá obchodná dohoda na roky 1986 - 1990 predstavuje dobrý základ pre rozvoj výmeny tovaru v roku 1988. Obidve strany si v najbližšej dobe vymenia predbežné návrhy tovarových listín s cieľom posúdiť možnosti rozšírenia vzájomnej výmeny tovaru. V záujme zabezpečenia včasnej kontraktácie bude rokovanie o protokole k výmene tovaru na rok 1988 urýchlené a na podpis pripravené v októbri t.r.
3. Minister Čeng Tchuo-pin vyjadril zásadný súhlas, aby oceľové konštrukcie a ďalšie zariadenia pre elektrárne 2 x 500 MW boli dodané s dvojmesačným predstihom, pokiaľ bude s týmto súhlasiť ministerstvo vodného hospodárstva a energetiky ČĽR. Vydá pokyny k prevereniu tejto situácie ešte v priebehu cesty do východoevropských socialistických krajín.
4. Minister Čeng Tchuo-pin požiadal, aby čs. strana zvážila možnosť urýchlenia dodávky dvoch teplárenských blokov pre modernizáciu elektrárne v hutnom kombináte Anshan tak, aby prvý blok bol dodaný do konca januára 1989 a druhý blok o 6 mesiacov neskôr. Minister Urban sľúbil preveriť túto

- 8 -

otázku, rokovať ju s ministrom hutníctva a ťažkého strojárstva s. Eduardom Saulom a odpoveď oznámiť do 1 mesiaca.

x x x

Minister zahraničných vecí ČSSR s. B. Chňoupek prijal 12. júna 1987 námestníka ministra zahraničných vecí ČĽR Čchiem Čchi-čchena a ďalších pracovníkov ministerstva zahraničných vecí ČĽR, doprevádzajúcich Čao C'-janga.

B. Chňoupek ocenil podiel ministerstva zahraničných vecí ČĽR na dynamickom rozvoji vzájomných vzťahov medzi obidvoma krajinami, čoho vrcholným prejavom je práve prebiehajúca návšteva úradujúceho generálneho tajomníka ÚV KS Číny a predsedu štátnej rady ČĽR Čao C'-janga v ČSSR. Vyjadril poďakovanie čínskym partnerom za spoluprácu v uplynulom období a konštatoval, že spolupráca medzi ministerstvami má stúpajúcu úroveň, zodpovedajúcu úrovni vzťahov medzi obidvoma krajinami.

Čchien Čchi-čchen poďakoval za možnosť stretnutia sa s ministrom zahraničných vecí ČSSR a vedením ministerstva zahraničných vecí ČSSR. Vysoko ocenil návštevu Čao C'-janga v ČSSR a charakterizoval ju ako začiatok novej etapy rozvoja dvojstranných vzťahov. Pri tejto príležitosti vysoko ocenil prínos celého ministerstva zahraničných vecí ČSSR pre tento rozvoj. Spomenul svoju predchádzajúcu návštevu v ČSSR v roku 1984 a rokovania, ktoré vtedy viedol, pripomenul decembrovú návštevu československého ministra zahraničných vecí v ČĽR i tohoročnú návštevu ministra zahraničných vecí ČĽR v ČSSR, ktoré vytvorili dobré predpoklady pre úspešný priebeh cesty predsedu vlády ČSSR do ČĽR a tým se významne podieľali i na úspechu prebiehajúcej návštevy. Čchien Čchi-čchen vyjadril presvedčenie, že vzájomné vzťahy priateľstva a spolupráce sa budú naďalej dynamicky rozvíjať ku prospechu ľudu Číny a Československa, v záujme výstavby socializmu v oboch krajinách a upevňovania mieru vo svete.

x x x

Pri rokovaní vedúceho kancelárie generálneho tajomníka ÚV KS Číny Wen Ťia-Paa a An Č'-Wena, poradcu Komisie pre hos-

- 9 -

reformu ČĽR a ďalších členov doprovodu s. Čao C'-janga. Máčkom a s J. Matějkom, námestníkom ministra - sekretárneho výboru pre otázky plánovitého riadenia národného hospodárstva, sa uskutočnila výmena názorov na problematiku ekonomickej reformy.

druh Wen Tia-Pao a An C'-wen uviedol, že na 3. pléneiny po 11. zjazde boli prijaté závery k počatiu ekonomickej reformy na základe vecnosti a slobodného myslenia. princípom reformy je prechod k plánovitému tovarovému hospodárstvu na základe spoločenského vlastníctva. Sleduje sa riešenie troch okruhov problémov:

1. nájsť prepojenie plánu s trhom,
2. zaviesť zmluvný systém zodpovednosti pri zverovaní prostriedkov podnikom a prerozdelenie právomoci v riadení hospodárstva a zabezpečiť jeho harmonický rozvoj.
3. rozšíriť práva a mobilizovať aktivitu podnikov,
4. súhladiť hospodársku reformu s vecným rozvojom národného hospodárstva a zabezpečiť jeho harmonický rozvoj.

Hospodárska reforma prebieha v ČĽR osem rokov, a to v troch fázach:

1. fáza /1978 až 1984/ - zahrňovala reformu dediny, kde žije 80 mil. obyvateľov. Išlo o to napraviť chyby, ktoré vznikli z veľkej unáhlenosti pri vytváraní systému komún, zaviesť zmluvný systém zodpovednosti a zainteresovanosti obyvateľov na poľnohospodárskej výrobe. K podpore poľnohospodárskej produkcie sa riešili tiež otázky cien. Po zvýšení cien vzrástla iniciatíva roľníkov a urýchlil sa rozvoj poľnohospodárskej výroby. Zvýšené ceny v dedinách vytvorili podmienky pre rozvoj trhu priemyslového výrobu.

2. proces prestavby prebiehal na základe riešenia postupných priorit - od poľnohospodárstva k rozvoju ľahkého priemyslu, od ľahkého priemyslu k priemyslu ťažkému. Boli rozširované právomoci podnikov, znížil sa počet riadiacich medziorgánov, zvýšil sa počet kanálov realizácie obehu tovaru;

2. fáza reformy /prebieha od roku 1984/. Jej ťažisko spočíva v riešení otázok mesta. Ide pri nej o posilnenie vitality podnikov, o mobilizáciu ich pracujúcich, o dosiahnutie súladu štruktúry výroby s potrebami spoločnosti. Ďalej o ďalšie rozširovanie samostatnosti podnikov a postupný prechod na samofinancovanie. Podnikom je namiesto 5 % ponechávané 38 % zisku, ktorý ide do troch fondov. Od rozpisového rozdeľovania zdrojov sa prechádza na posilňovanie horizontálnych vzťahov medzi podnikmi. Menším podnikom sa centrálné záväzné ukazovatele neurčujú. Počíta sa s riešením otázok cien. Centrálné určované ceny neriešili otázku súladu ponuky a dopytu, prechádza sa preto k voľným cenám pri zachovaní určitej miery štátnej regulácie. V systéme plánovania pokračuje znižovanie počtu záväzných ukazovateľov. Vo finančnom systéme sa zvyšuje úloha banky. Podniky musia využívať predovšetkým vlastné zdroje a úvery.

Pri uplatňovaní plánovitého tovarového hospodárstva sa posilňuje úloha makroekonomického riadenia pri súčasnom posilňovaní úlohy cenových, menových, finančných a daňových nástrojov.

Uskutočňovanie ekonomickej reformy sa spája s uskutočňovaním politiky otvorených dverí. Boli zriadené hospodárske zóny, v štrnástich mestách bol zavedený systém otvorených dverí; v prímorských oblastiach je 7 700 spoločných podnikov, z čoho je 3 200 podnikov so zmiešaným kapitálom zahraničných Číňanov, ďalej je 4 200 kooperujúcich podnikov s kapitalistickými štátmi a 130 podnikov, ktoré sú financované výhradne zo zahraničia.

Týmto spôsobom sa od uzavretého typu ekonomiky prechádza k politike otvorených dverí so zámerom na ďalšie otváranie ekonomiky.

Za osem rokov je reforma hodnotená ako úspešná; objem zahraničného obchodu vzrástol podielom z 5,6 % na reali-

- 11 -

zovanom národnom dôchodku v roku 1978 na 14 % v roku 1986. Reforma prispieva k zvýšeniu tvorby zdrojov. Za vyriešený považujeme problém dodávok potravín a ošatenia. Táto politika získala podporu ľudu. Príjmy dediny vzrástli o 160 %, v mestách o 80 %. V priebehu 8 rokov bolo do pracovného procesu zapojeno 60 mil. mladých ľudí, na dedine sa 70 mil. ľudí preorientovalo na prácu v priemysle, doprave a obchode.

Reforma znamená cestu hľadania správneho postupu dopredu. V ČĽR študujú pokrokové spôsoby riadenia v ostatných krajinách, učia sa zo skúseností socialistických krajín. Preto tiež pricestovali do ČSSR.

Súdruhovia Máček a Matějka zoznámili čínských súdruhov s postupom v ČSSR a zodpovedali na niektoré otázky.

x x x

Vedúci oddelenia medzinárodnej politiky ÚV KSČ Michal Štefaňák sa 12. 6. 1987 stretol so zástupkyňou vedúceho medzinárodného oddelenia ÚV KS Číny Li Šu-Čengovou. V priebehu rozhovoru boli rokoované niektoré konkrétne otázky rozvoja stykov medzi Komunistickou stranou Československa a Komunistickou stranou Číny. V Pekingu je očakávaná študijná delegácia politickoorganizačného oddelenia ÚV KSČ vedená s. K. Kovárom. KS Číny chce v septembri toho roku vyslať do ČSSR študijnú delegáciu k otázkam straníckej výstavby a ideologickej práce.

Uskutočnila sa výmena názorov na problematiku medzinárodného komunistického a robotníckeho hnutia. Li Šu-Čeng informovala o posledných kontaktoch KS Číny s niektorými komunistickými, robotníckymi, sociálno-demokratickými a socialistickými stranami. Zdôraznila, že KS Číny prikladá rozvoju stykov s týmito stranami veľký význam. Uviedla, že v súčasnej dobe spolupracuje s 228 stranami, z toho s 98 komunistickými.